

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1
Instructional Leadership of School Administrators under Nongbualamphu
Primary Education Service Area Office 1

อดิสร ศรีเมืองบุญ¹

Adison Srimuangbun¹

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2563

Email : nameadsornsrim@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตาม สถานภาพตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน 3) เพื่อแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 328 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 56 คน ครูผู้สอน จำนวน 272 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐาน ด้วยการทดสอบค่าที แบบตัวอย่างอิสระ และความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า 1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก 2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตาม สถานภาพ โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และภาวะผู้นำทางวิชาการ ของ ผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามที่มีประสบการณ์ในการทำงานและขนาดโรงเรียนต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน 3. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

¹วิทยาลัยพิชญบัณฑิต

¹Pitchayabundit College, Thailand.

*ได้รับบทความ: 8 กันยายน 2563; แก้ไขบทความ: 3 ธันวาคม 2563; ตอบรับการตีพิมพ์:

11 มกราคม 2564

Received: September 8, 2020; Revised: December 3, 2020; Accepted:
January 11, 2021

องค์ประกอบหลักที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด มีทั้งหมด 3 องค์ประกอบหลัก คือ การพัฒนาหลักสูตร การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การจัดบรรยากาศของ สถานศึกษา

คำสำคัญ : 1. ภาวะผู้นำทางวิชาการ 2. ผู้บริหารสถานศึกษา 3. ครูผู้สอน

ABSTRACT

The objective of this article research were 1) to study of instructional leadership of school administrators as 2) to compare the leadership administrators of the school classified by status, and experienced in working differently, the performance difference is in the size of the school, 3) to developed guidelines of instructional leadership of school administrators as perceived by teachers under Nongbualamphu Primary Education Service Area Office 1. The samples of the study were total 328 : 56 administrators, 272 teachers under Nongbualamphu Primary Education Service Area Office 1. The research was a 5 level rating scale questionnaire with a reliability of 0.91. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test (One-Way ANOVA).

The research results were found that : 1. Academic leadership of School administrators overall and the aspects were found at a high. 2. The comparative data instructional leadership of school administrators, overall difference is statistically significant level. 01 and the analysis of comparative data instructional leadership of school administrators by experienced in working differently and size of the school, overall no difference. 3. Guidelines for the development of academic leadership of school administrators Main component at the lowest average, there are 3 main components: curriculum development preparation of an educational quality development plan the atmosphere of the educational institution.

Keywords : 1. Instructional Leadership 2. Administrators 3. Teachers

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ในศตวรรษที่ 21 การวางรากฐานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศอย่างเป็นระบบ โดยจำเป็นต้องมุ่งเน้นการพัฒนาและยกระดับคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดี เก่งและมีคุณภาพพร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปข้างหน้าได้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่ง “คนไทยในอนาคตจะต้องมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้านและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษ และภาษาที่ 3 และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สู่การเป็นคนไทย ที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่ และอื่นๆ โดยมีสัมมาชีฟตามความถนัดของตนเอง” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561 : 34)

กระทรวงศึกษาธิการในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 เป็นการต่อยอดจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษา ต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553 : 27) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ กฎกระทรวง และประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีความรู้คู่คุณธรรม และจากขอบข่ายการบริหารงานของสถานศึกษามี 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงาน วิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป ทั้งนี้งานวิชาการถือเป็นภารกิจหลักที่สำคัญของสถานศึกษาที่จะต้องดำเนินการให้มีคุณภาพ ได้มาตรฐานการศึกษาและประสบผลสำเร็จตามจุดหมายที่ หลักสูตรกำหนด ส่วนงานอื่นเป็นงานที่สนับสนุนงานวิชาการให้มีคุณภาพ

การบริหารงานวิชาการ เป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาและเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา ขอบข่ายและภารกิจหลักที่สำคัญของการบริหารงานวิชาการมีดังนี้คือ หลักสูตร และการบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวิจัยในชั้นเรียน การนิเทศภายใน การวัดผล ประเมินผลการศึกษา และการประกันคุณภาพการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553 : 9) สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 24 กล่าวถึง การจัดการเรียน

การสอนว่า ให้จัดเนื้อหา และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียน เรียนรู้ จากประสบการณ์จริง ฝึกการ ปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียน การสอน โดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝัง คุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ส่งเสริมสนับสนุน ให้ผู้สอน สามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอน และผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ จัดการ เรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ที่มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และ บุคคลในชุมชน ทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ภาวะผู้นำทางวิชาการ เป็นสิ่งสำคัญ สำหรับบุคลากรทางการศึกษาทั้งผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้า กลุ่มสาระ และครูผู้สอน ซึ่งอาศัยความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้ ความรู้เกี่ยวกับการสอนและความรู้ เกี่ยวกับหลักสูตรอันเป็นพลังขับเคลื่อนทางการศึกษา อีกทั้ง จะต้องสื่อสารและแสดงให้นักเรียน ครู และผู้ปกครองเห็นว่าสิ่งใดสำคัญและมีคุณค่าในโรงเรียนเพื่อให้การดำเนินงานเปลี่ยนแปลงและนำไปสู่ ความเป็นเลิศทางวิชาการได้ (ไชยา ภาวะบุตร, 2555 : 18) เนื่องจากสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงของ สังคมส่งผลกระทบเป็นปัญหายุ่งยากหลายๆ ด้านเป็นปัญหาที่ต้องแก้ไขอยู่ตลอดเวลา บทบาทใหม่ ของ ผู้บริหารสถานศึกษาได้ถูกขับเคลื่อนให้เป็นบุคคลสำคัญแห่งการเปลี่ยนแปลง จำเป็นต้องริเริ่มบทบาท ใหม่ เพื่อปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพการณ์เปลี่ยนแปลง ภาวะผู้นำทาง วิชาการของผู้บริหารโรงเรียนจึงเป็นบทบาทสำคัญอย่างยิ่งที่จะเป็นตัวจักรหลักแห่งความสำเร็จ แก้ไข ปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่ด้อยคุณภาพให้หมดไป

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 เป็นหน่วยงานมีหน้าที่จัด การศึกษาและพัฒนาด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารงานทั่วไปมี สถานศึกษา นักเรียนและบุคลากร ที่อยู่ในความรับผิดชอบ จำนวน 201 โรง แยกเป็นโรงเรียน 196 โรง/5 สาขา โรงเรียนระดับประถมศึกษาจำนวน 151 โรง โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 50 โรง มีนักเรียนจำนวนทั้งสิ้น 25,166 คน มีห้องเรียนจำนวน 1,836 ห้องเรียน มีโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 130 โรง มีศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา จำนวน 20 ศูนย์เครือข่าย สถานศึกษาที่ตั้ง อยู่ในเขต อำเภอเมืองหนองบัวลำภู อำเภอโนนสัง และอำเภอศรีบุญเรือง มีสภาพการบริหารจัดการ ด้านวิชาการ ที่แตกต่างกัน จึงมีสภาพปัญหาที่แตกต่างกันตามบริบทของชุมชน สังคมในแต่ละพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาขาดแคลนครู งบประมาณ จึงเป็นปัญหาในการบริหารจัดการสถานศึกษาสำเร็จ ลุล่วงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 เพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลสารสนเทศในการวางแผนต่อการบริหารจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบท และมาตรการของกระทรวงศึกษาธิการในการเร่งรัดพัฒนาให้มีการศึกษาสู่เกณฑ์มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน

2.2 เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียนต่างกัน

2.3 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้แนวทางในการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

3.2 ได้แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 328 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 56 คน ครูผู้สอน จำนวน 272 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้การกำหนดตามตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 43) การได้มาของกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้น จากการศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80-1.00และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .92 การรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของ

ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยการหาร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบค่าที แบบตัวอย่างไม่อิสระ และความแปรปรวนทางเดียว

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

การบริหารงานวิชาการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร	3.94	0.60	มาก
2. ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.90	0.67	มาก
3. ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา	4.13	0.74	มาก
4. ด้านการจัดบรรยากาศของสถานศึกษา	3.49	0.67	ปานกลาง
5. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา	4.06	0.65	มาก
6. ด้านการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ	4.10	0.75	มาก
7. ด้านการพัฒนาบุคลากร	4.18	0.72	มาก
รวม	3.97	0.57	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การพัฒนาบุคลากร รองลงมาคือ การประเมินคุณภาพการศึกษา และการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ ตามลำดับ

5.2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพ พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามที่มีประสบการณ์ในการทำงานและขนาดโรงเรียนต่างกัน พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

5.3 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา องค์ประกอบหลักที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด มีทั้งหมด 3 องค์ประกอบหลัก คือ

5.3.1 การพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย ผู้บริหารควรมีการกำหนดเป้าหมายให้มีความชัดเจนวิเคราะห์สภาพแวดล้อมต่างๆในการบริหารโรงเรียนและประเมินสถานภาพสถานศึกษาเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ ของสถานศึกษา ผู้บริหารควรมีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรอย่างเหมาะสม และควรส่งเสริมและมีส่วนร่วมกับชุมชนในการปรับปรุงหรือพัฒนา ท้องถิ่น วิเคราะห์สารสนเทศเกี่ยวกับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น เพื่อการบูรณาการทุกฝ่ายให้พัฒนาต่อเนื่องและยั่งยืนและส่งเสริมครูให้ มีความชำนาญทางด้านนวัตกรรม และเทคโนโลยี โดยการจัดหางบประมาณ ส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรให้ได้รับการฝึกอบรมพัฒนาเพื่อเพิ่มความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน

5.3.2 การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารควรประสานความร่วมมือในการศึกษา ตลอดจนการเผยแพร่ ผลงานทางวิชาการ ควรจัดระบบนิเทศภายในให้ ครูจัดการเรียนรู้วัดผลประเมินผล เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้สื่อต่างๆ แหล่งเรียนรู้ใหม่ๆ ควรบริหารจัดการโดยกำหนดเป้าหมายคุณภาพ ผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนรู้สูงขึ้นทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และมีความสามารถในการคิดตามเป้าหมายของสถานศึกษากำหนด จัดทำแผนปฏิบัติการรายปีเพื่อให้การดำเนินงานสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้และจัดหางบประมาณและการใช้ทรัพยากรให้เพียงพอและมีประสิทธิภาพ

5.3.3 การจัดบรรยากาศของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารควรปรับปรุงสถานที่ในการปฏิบัติงานให้มีความทันสมัยและเปิดโอกาสให้กับบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษา เพื่อมีส่วนร่วมในการจัดบรรยากาศและมีความรู้สึกรักและเป็นเจ้าของสถานศึกษา ส่งเสริมเกื้อหนุนในการปฏิบัติงานร่วมกันในสถานศึกษาและให้ความสำคัญกับบุคลากรทุกฝ่าย สร้างขวัญและกำลังใจและส่งเสริมให้บุคลากรมีการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานองบัวลำภู เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติวรรณ แสนโท (2556 : 56) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูโรงเรียน ในสังกัดเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง พบว่า 1)ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดเทศบาลระยอง ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริขานา กาศโอสถ (2558 : 1353) ได้ศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาที่มีนักเรียนชาวเขาเผ่าม้งในเขตพื้นที่อำเภอพบพระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาที่มีนักเรียนชาวเขาเผ่าม้งในเขตพื้นที่อำเภอพบพระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาตาก เขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า สภาพที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา รองลงมา คือ ด้านการแนะแนว และด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการวางแผนงาน ด้านวิชาการตามลำดับ

6.2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพตำแหน่งโดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของของ วันเพ็ญ รัตนอนันต์ (2555 : 45) ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 2 พบว่า 1) ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 2 จำแนกตามประเภทของโรงเรียนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 2) ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งและประสบการณ์การดำรงตำแหน่งผู้บริหาร โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี 3) ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน พบว่า แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามที่มีประสบการณ์ในการทำงานและขนาดโรงเรียนต่างกัน พบว่า โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทนา เทพิน (2556 : 93) ได้ศึกษาปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรศิริ ประสพบุญ, อรุณ จุติผล, วรณดี เกตุแก้ว (2561 : 14) ได้ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของครูใน โรงเรียนสังกัดเทศบาล จังหวัดกระบี่ ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการตามความ คิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดกระบี่ ที่มีประสบการณ์การสอนต่างกันมีความคิดเห็น เกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการ ทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ งานวิจัยของ กมลทิพย์ ชูประเสริฐ, ไมตรี จันทรา, สุภาพ เต็มรัตน์ (2562 : 821) ได้ศึกษาสมรรถนะ การบริหารงานงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่า สมรรถนะการบริหารงานงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน

6.3 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา องค์ประกอบหลักที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด มีทั้งหมด 3 องค์ประกอบหลัก คือ การพัฒนาหลักสูตร การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การจัดบรรยากาศของสถานศึกษา สอดคล้องกับ ไพเราะ พัดตาสังห์ (2554 : 30) ได้กล่าวว่า การจัดบรรยากาศในโรงเรียน หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการควบคุมการใช้เวลาในการสอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ด้านการดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด ด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครูให้ครูมีพฤติกรรมการทำงานที่มีประสิทธิภาพด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ ความถนัด ความสามารถในการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาและสร้างมาตรฐานทางวิชาการในการพัฒนาการเรียนการสอนและด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ของนักเรียนที่ประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับ นภาดาว เกตุสุวรรณ (2555 : 18) ได้กล่าวว่า การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ หมายถึง การบริหารจัดการสถานศึกษาให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนทั้งภายใน และภายนอกห้องเรียน ส่งเสริมการแข่งขันทักษะทางวิชาการ การสรรหาข้อมูลและอุปกรณ์ในการพัฒนางานวิชาการ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิศาล สุดแก้ว (2557 : 90) ได้ศึกษาปัญหาการดำเนินงานทางวิชาการและแนวทางการพัฒนาระดับมัธยมศึกษา ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องจัดให้มีการอบรมครูเกี่ยวกับการสร้างและการใช้นวัตกรรมทางการศึกษาด้วยวิธีที่หลากหลาย และผู้บริหารและครูควรให้ความสำคัญกับการวิจัยเพื่อพัฒนา รวมถึงควรส่งเสริมให้ครูหาการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

7.1.1 จากผลการศึกษา พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อเรียงลำดับแล้ว การพัฒนาหลักสูตร การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การจัดบรรยากาศของสถานศึกษา ดังนั้นหน่วยงานต้นสังกัดและผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญและตระหนักในการวิจัยเพื่อการพัฒนาหลักสูตร โดยควรสร้างความตระหนักให้ครูผู้สอนเห็นความสำคัญของการวิจัยและการนำผลการวิจัยมาใช้แก้ปัญหาให้กับผู้เรียน ส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้ทำวิจัยในชั้นเรียน มีการจัดอบรมเกี่ยวกับการวิจัยที่มีความเหมาะสมนำไปพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7.1.2 หน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้องควรนำผลการศึกษาไปเป็นข้อมูลใช้ในการวางแผนกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการเพื่อเป็นจุดเน้นในการบริหารสถานศึกษาในแต่ละพื้นที่ เพื่อให้การจัดการศึกษามีคุณภาพได้มาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของท้องถิ่นอย่างแท้จริง

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

7.2.1 ควรส่งเสริมการบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานบริหารทั่วไป ควรกำหนดเป้าหมายให้มีความชัดเจน วิเคราะห์สภาพแวดล้อมต่างๆในการบริหารโรงเรียนและประเมินสถานภาพสถานศึกษาเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรอย่างเหมาะสม และควรส่งเสริมและมีส่วนร่วมกับชุมชนในการปรับปรุงหรือพัฒนา

7.2.2 ควรส่งเสริมพัฒนาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตลอดจนการเผยแพร่ ผลงานทางวิชาการ ควรจัดระบบนิเทศภายในให้ ใช้สื่อต่างๆ แหล่งเรียนรู้ใหม่ๆ ควรบริหารจัดการโดยกำหนดเป้าหมายคุณภาพ ผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนรู้สูงขึ้นไปเพื่อให้การดำเนินงานสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้และจัดหางบประมาณและการใช้ทรัพยากรให้เพียงพอและมีประสิทธิภาพ มีส่วนร่วมในการจัดบรรยากาศและมีความรู้สึกรักและเป็นเจ้าของสถานศึกษา

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

7.3.1 ควรศึกษาแนวทางการบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานบริหารทั่วไป ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

7.3.2 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

8. เอกสารอ้างอิง

- กมลทิพย์ ชูประเสริฐ, ไมตรี จันทรา, สุภาพ เต็มรัตน์ (2562). สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. วารสารมหาจุฬานาครธรรมศน์. 6(2). 820-836.
- กิตติวรรณ แสนโท. (2556). การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ไชยา ภาวะบุตร. (2555). หลัก ทฤษฎี และปฏิบัติการบริหารการศึกษา. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- นภาดาว เกตุสุวรรณ. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาพอเพียงกับการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาพอเพียงในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

- นันทนา เทพิน. (2556). ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ
บริหารงานวิชาการของโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- พรศิริ ประสพบุญ, อรุณ จุติผล, วรณดี เกตุแก้ว. (2561). สภาพการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็น
ของครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาล จังหวัดกระบี่. วารสารนาครบุตรปริทรรศน์. 10(1). 14-24.
- พิศาล สุดแก้ว. (2557). ปัญหาการดำเนินงานทางวิชาการและแนวทางการพัฒนาระดับมัธยมศึกษา
ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2.
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ :
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ไพเราะ พัดตาสิงห์. (2554). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการส่งเสริม
การวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอ่างทอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา.
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- วันเพ็ญ รัตนอนันต์. (2555). การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศิริชานา กาศโอสถ. (2558). แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาที่มีนักเรียนชาวเขา
เผ่าม้งในเขตพื้นที่อำเภอพบพระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพมหานคร : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนา
และเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

9. คำขอบคุณ

บทความวิจัยนี้ขอขอบคุณ วิทยาลัยพิษณุบัณฑิต ที่ให้การสนับสนุน คุณค่าและประโยชน์
จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบเป็นเครื่องบูชา พระคุณบิดา มารดา บุรพจารย์ ภรรยาและ
บุตรธิดา ตลอดจนบุคคลที่เคารพรักทุกท่านและสุดท้ายขอขอบคุณ ฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ
วิทยาลัยพิษณุบัณฑิต ที่ให้การสนับสนุนทุนผลงานวิจัย